

Ebben a rovatban a Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára /MŰEK/ beszámolókat, tudósításokat, módszertani tanácsokat stb. közöl a műszaki felsőoktatási könyvtárhálózat számára. Kérjük a műszaki egyetemi könyvtárosokat, hogy közleményeiket a MŰEK hálózati és módszertani csoportjának megküldeni sziveskedjenek.

378.962.001.7:027.7.001.14

A FELSŐOKTATÁSI REFORM ÉS A
BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM KÖZPONTI KÖNYVTÁRÁNAK
FEJLESZTÉSI TERVEI

A Budapesti Műszaki Egyetem, más felsőoktatási intézményekhez hasonlóan, az 1960/61. tanév folyamán behatóan foglalkozott az oktatási reform kérdéseivel. Az egyetem reformjavaslatát 1961 májusában nyomtatott formában nyilvánosságra hozták. Ennek ismeretében a Központi Könyvtár kommunista aktivája elhatározta, hogy vitát indít a felsőoktatási reform könyvtári vonatkozásainak megtárgyalására. Első lépésként a könyvtár igazgatója az osztály- és csoportvezetők előtt vázolta a felsőoktatási reform jelentőségét, főbb irányelveit és könyvtári vonatkozásait. Ezután az osztályvezetők benyújtották az osztályuk munkájával kapcsolatos javaslataikat, és ezeket ideiglenes referátum foglalta össze. A könyvtár tudományos dolgozói három értekezleten megvitatták a referátumot, majd Budapesten, Miskolcon és Veszprémben mintegy másfélszáz tanszéki könyvtárossal is megtárgyalták terveiket. Az elhangzott hozzászólásokat és észrevételeket figyelembe véve, a Központi Könyvtár kollektívája a felsőoktatási reformmal kapcsolatban az alább összefoglalt fejlesztési irányelveket és terveket dolgozta ki.

1. A könyvtár mint tudományos intézmény az egyetem oktató-nevelő munkájának és az egyetemen folyó tudományos kutatásnak elősegítésére hivatott, emellett messzemenően támogatnia kell az egyetem magasrendű célját: a k o m m u n i s t a m é r n ö k k é p z é s t. Ez a cél az alábbi követelményeket tartalmazza: a kommunista szakember politikai és szakmai szemléletét hasssa át a szocialista világnézet, rendelkezze magas színvonalú elméleti képzettséggel, ismerje az elmélet gyakorlati alkalmazásának módszereit, és sajátítsa el széleskörű általános műveltséget. A reform az oktatási anyag tartalmi felülvizsgálatával és az oktatás módszertanának korszerűsítésével kívánja e követelményeket valóra váltani. E nagyszabású célkitűzés nyilvánvalóan fokozott követelményeket

támaszt a könyvtárral szemben is.

2. Az egyetemi reform céljának könyvtári szempontból való elemzése arra vezet, hogy a könyvtári munka szervezésében is a tartalmi szemlélet követelményeit kell előtérbe állítanunk. Ismeretes, hogy az ötvenes évek könyvtárpolitikájának központjában a könyvtári munka üzemesítése, a normák kialakítása állott. Ez az irányzat a nagykönyvtárakban, így az egyetemi könyvtárakban is a munkakörök erős differenciálódásához vezetett, és a teljesítmények mennyiségi növelését követelte meg. Ma azonban - igen helyesen - az állományismeret fontosságára esik a nagyobb hangsúly. Az üzemesítés helyébe állított t a r t a l m i s z e m l é l e t megkívánja:
 - a/ a könyvtárosok ideológiai és politikai felkészültségének fejlesztését;
 - b/ az egyetem profiljának megfelelő szakemberek minél nagyobb számban való bevonását a könyvtári munkába /elsősorban mérnökökre gondolunk, de ipari technikumot végzett közép-kaderekre is/;
 - c/ hasonlóképp fontosnak tartjuk a komplex munkakörök kialakítását, ami azt jelenti, hogy például egy-egy tudományág területén ugyanannak a könyvtárosnak kell ellátnia a beszerzendő könyvek kiválogatását, beérkezésük után azok szakozását és az olvasóknak abból a tárgykörből való tájékoztatását;
 - d/ végül a könyv- és folyóiratanyag tartalmi megközelítése érdekében a könyvtár kéaderfejlesztési tervében maximális követelményeket kell támasztani a könyvtárosok nyelvtanulását illetően.
3. Körültekintő, gondos munkával el kell készíteni a műszaki felsőoktatás könyvtári hálózatának g y ű j t ő k ö r i k ö - d e x é t. E munkálatok alapjául szolgál a Művelődésügyi Minisztérium gyűjtőköri rendelete, a két budapesti, valamint a miskolci és veszprémi műszaki egyetemek oktatási és tudományos kutatási programja, továbbá a második öt éves terv iparfejlesztési célkitűzése, illetve a szocialista államok nemzetközi munkamegosztásából a magyar iparra háruló sok, nagy feladat. Döntően fontos a hálózati központ, a vidéki alközpontok és a tanszéki könyvtárak gyarapításának megfelelő elvi elhatárolása, illetve összehangolása. A műszaki tudományok vonatkozásában koordinálnunk kell beszerzéseinket az Országos Műszaki Könyvtárral is, a művészettörténeti irodalmat illetően pedig a Szépművészeti Múzeum Könyvtárával. Külön gondot kell fordítani a gyorsan fejlődő és az ujonnan kialakuló szakterületek /műanyagipar, automatika stb./ irodalmának gyűjtésére, hogy az olvasói igényeket késedelem nélkül ki tudjuk elégíteni.
4. Az oktatási reform támogatása és tájékozottságunk fokozása érdekében intenzíven gyűjteni kell a szocialista országok,

valamint a nyugat-európai és amerikai tőkés államok műszaki egyetemeinek tanrendjéről, az előadott tárgyak tanmenetéről szóló kiadványokat, évkönyveket, és ezeket az egyetemi külön-gyűjteményben kell kezelni.

5. Az oktatás módszertani korszerűsítésével kapcsolatban a reform ugyiszólván közvetlen feladatokat ad a könyvtár számára: "Az enciklopédikus, adatszerű ismeretanyag csökkenése és a hallgatóknak a gyakorlati életpályájukra való jobb felkészítése egyaránt szükségessé teszi, hogy megtanulják például a kézikönyvek, határozó könyvek, táblázatok, nomogrammok, szótárak stb. használatát, a kívülről meg nem tanult adatok megkeresésének módját." Az oktatási reformnak ez a célkitűzése több irányban is kihat a könyvtári munkára:
 - a/ egyfelől kötelezővé teszi a tájékoztató és bibliográfiai osztály munkatársai számára, hogy az irodalomkutatás módszereibe minél alaposabban bevezessék a hallgatókat /könyvtárunkban e téren már vannak hasznos kezdeményezések a vegyész-tájékoztató részéről/;
 - b/ másfelől a szinte áttekinthetetlenül nőtt szakirodalomban ajánló és szakbibliográfiák összeállításával és folyóirat-cikk-dokumentációval kell a kutatást elősegíteni;
 - c/ továbbá fordítói csoportot kell a Központi Könyvtárban szervezni.
6. Az üzemi gyakorlatok időtartamának jelentős növelése és azzal párhuzamosan az elméleti előadások óraszámának csökkenése a hallgatóságot a tankönyvek és a szakirodalom intenzívebb használatára fogja serkenteni, ennek következtében a könyvtár olvasóforgalmának emelkedése, a könyv- és folyóiratanyag használatának növekedése várható, de ez nemcsak a tankönyvek és szakkönyvek nagyobb példányszámban való beszerzését kívánja meg, hanem az olvasói férőhelyeket illetőleg is újabb igényeket támaszt. Minden szükséges lépést meg kell tehát tenni új olvasótermek nyitása érdekében. Az 1960-ban végzett átépítés már nagyrészt ezt a célt szolgálta, és rövidesen megnyílik a könyvtár tanári kutatóterme és a kémiai kutatója. Ezenkívül még a második ötéves terv befejezése előtt gondoskodni kell egy, a mainál nagyobb méretű folyóiratolvasóterem megépítéséről. Erre a könyvtárárpület déli szárnyán kerülhet sor, mivel ez a szárny minden nehézség nélkül továbbfejleszthető, sőt ezzel egyúttal az alagsorban a fotolaboratórium is új helyiségeket nyerhet, az új olvasóterem fölött az emeleten pedig növelhető a könyvtárosi munkahelyek száma.
7. Mivel a kutatók számára - főként a műszaki tudományok területén - az új eredményeket szintetizáló könyveknél fontosabbak a legfrissebb tudományos megállapításokat tartalmazó folyóiratok, ezért különleges gondot kell fordítani a Központi Könyvtár teljes folyóiratállományának korszerű, igényes fel-
dolgozására.

Szem előtt tartva egyrészt a Központi Könyvtár folyóiratanyagának rendkívüli gazdagságát, másrészt a kutatás megkönnyítésének érdekét, bibliográfiai igényességgel készülő folyóirat-katalógusunkat nyomtatásban is kiadjuk. A munka második fázisában feldolgozzuk a tanszékek folyóiratanyagát is. A közeljövőben meg kell szervezni a folyóiratoknak a könyvtáron keresztül lebonyolított központi szétosztását, nyilvántartását és reklamálasát, valamint a hiányok pótlását.

8. Tekintettel az egyetemi oktatószemélyzet pedagógiai képzésére, illetve a műszaki egyetemeken felállítandó pedagógiai tanszékekre, gondoskodni kell e tudományág megfelelő könyveléséről is.
9. A Központi Könyvtár tulajdonába került, selmeci eredetű műszaki műemlék-könyvtár Miskolcon való felállításával, valamint korszerű katalógusainak és leltárának megteremtésével a megélénkült technika-történeti kutatást kívánjuk támogatni.
10. Az olvasókkal való foglalkozást ugyancsak fejleszteni kell, mégpedig nemcsak technikai-tudományos téren, hanem pedagógiai szempontból is. Ez a célkitűzés egész sor intézkedést, az olvasószolgálat erőteljes fejlesztését követeli meg:
 - a/ az olvasóteremben szabadpolcos kézikönyvtárat kell létesíteni;
 - b/ a kölcsönzőben elhelyezett irodalmi szabadpolc mintegy 3000 kötetét ki kell egészíteni ismeretterjesztő művekkel, és tájékoztató könyvtáros beállításáról kell gondoskodni;
 - c/ a könyvtár anyagának és szolgáltatásainak szélesebbkörű megismertetése céljából könyvtári tájékoztatót kell kibocsátani, amely kellő részletekkel leírja a könyvtár használatának módját is;
 - d/ különböző témakörű könyvkiállításokkal, valamint az új szerzemények gyors bemutatásával elő kell mozdítani a könyvek forgási sebességét.
11. Az oktatási reform hatékony könyvtári támogatása nem képzelhető el a tanszéki könyvtárhálózat továbbfejlesztése és megerősítése nélkül. Ennek érdekében - a tanszéki könyvtárosok hozzáértésének növelése céljából - a Központi Könyvtár módszertani kiadványt ad ki a közeljövőben, amely a legszükségesebb könyvtári ismeretek foglalatára lesz. Tervbe vette a Központi Könyvtár dokumentációs tanfolyam rendezését a tanszéki könyvtárosok számára. Továbbá éppen a tananyag tartalmi felülvizsgálata teszi nagyon időszerűvé az elavult és fölös anyag kivonását a tanszéki könyvtárakból. Ennek a munkának az előkészítése megtörtént, és végrehajtása rövidesen megkezdődhetik.
12. A Központi Könyvtár segédüzemei közül a fotolaboratórium szolgálja leghatásosabban a tudományos kutatást, mivel éven-

te sokezer mikrofilmet, nagyítást és xerox-másolatot készít a kutatók számára. Ennek az üzemnek a teljesítőképességét újabb gépi berendezésekkel tovább kell növelni.

Mikrofilmtárunk alapját azzal a mintegy 450 000 filmkockával raktuk le, amely a leghasználtabb kémiai folyóiratok valamennyi évfolyamának anyagát tartalmazza /a könyvtárunkból hiányzó kötetekét is/. A tér fejlesztése során a műszaki tudományok más területeinek folyóiratanyagát is hasonlóképpen filmre kell venni.

Mint a fentiekből nyilvánvaló, a könyvtár feladatai az oktatási reformmal kapcsolatban rendkívül szerteágazóak. A tervek és javaslatok megvalósítása komoly feladatot ró a könyvtár állami vezetőségére, szakszervezeti bizottságára és kommunista aktivájára. Kötelességük, hogy - a napi folyómunka mellett - ne hagyjanak elsikkadni egyetlen olyan javaslatot sem, amely a reform irányelveihez kapcsolódva a műszaki felsőoktatás korszerűsítését szolgálja. A Központi Könyv feladata, hogy a munkafolyamatokat az oktatási reform szelleme hassa át, és a dolgozók korszerű, tudományos szinten, a szocialista könyvtári hivatásnak megfelelően végezzék munkájukat.

= : =